

Інформаційно-комунікаційна компетентність як основа професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій у закладах вищої освіти

Анотація. У даній статті висвітлено теоретико-методологічні засади впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у професійну підготовку майбутніх учителів трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах. Зроблено акцент на важливості формування інформаційно-комунікаційної компетентності саме вчителів трудового навчання та технологій, як складової їх професійної діяльності.

Ключові слова: інформаційні технології, професійна підготовка, учитель, компетентність.

Abstract. This article highlights the theoretical and methodological principles of introducing information and communication technologies into the professional training of future teachers of vocational training in higher pedagogical institutions. Emphasis is placed on the importance of the formation of information and communication competence of teachers of labor training and technology, as a component of their professional activity.

Keywords: information technology, vocational training, teacher, competence.

Постановка наукової проблеми. XXI століття сьогодні називають інформаційним століттям. Сучасні реалії характеризуються впровадженням інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери діяльності людини. Прогрес у галузі інформаційно-комунікативних технологій висуває нові завдання перед суспільством, у зв'язку з цим в галузі освіти постають питання підготовки інформаційно-компетентних фахівців. Не оминає це і підготовку фахівців з технологічної освіти, майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Концептуальною основою організації вищої освіти в умовах масштабних євроінтеграційних процесів XXI ст. є компетентнісний підхід, який спрямовує навчальний процес на формування в майбутнього фахівця соціально та професійно важливих компетенцій, які відповідають вимогам національного і світового ринків праці. Перехід на використання в практиці вищих навчальних закладів компетентнісно орієнтованих освітніх стандартів доповнює традиційні підходи до навчання, веде до нового бачення його змісту, методів і технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Накопичений у процесі інформатизації освіти в Україні практичний досвід та спеціальні педагогічні дослідження показують, що використання інформаційних технологій в освіті значною мірою позначається на результатах навчально-виховного процесу на всіх його рівнях. Сучасний учитель має володіти комп'ютерною грамотністю та умінням використовувати інформаційні технології у професійній діяльності. Одним із перших дослідників проблеми підготовки майбутнього вчителя в умовах інформатизації суспільства є М. Жалдак, який свого часу запропонував систему підготовки вчителя до використання інформаційної технології в навчальному процесі. Цінними є праці М. Бурди, М. Вашуленко, Б. Гершунського, С. Гончаренко, О. Гокуня, І. Зязюна, В. Ільченко, Л. Калініної, В. Лапінського, О. Ляшенко, К. Маклін, О. Пометун, Ю. Рамського, С. Сисоевої, М. Шкіля, у яких накопичено значний науковий потенціал. Повертаючись до проблеми підготовки майбутніх учителів до використання в навчальному процесі інформаційно-комунікаційних технологій, слід зазначити, що вона знайшла висвітлення в наукових роботах В. Беспалька, І. Беха, В. Бикова, А. Гуржія, Ю. Дорошенко, В. Лапінського, Ю. Машбиця, В. Монахова, Н. Морзе, С. Ракова, Ю. Рамського, П. Сердюкова. Всебічного розгляду проблема використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі набула в працях А. Верлання, Л. Даниленко, І. Булах, М. Жалдака, Г. Козлакової, В. Клочка, А. Кузнецова, Є. Кузнецова, В. Мадзігона, В. Маслова, А. Пишкало, В. Редько.

Мета та завдання статті полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій, в розкритті основних понять та складових, особливостей та умов розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій у процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу. Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та

технологій спрямована на оволодіння новими інформаційними технологіями. Проте, важливою є не сама техніка, а вміння максимально ефективно використовувати її для вирішення педагогічних проблем.

Слід зазначити, що інформаційно-комунікаційна компетентність майбутнього вчителя трудового навчання та технологій включає в себе інформаційну компетентність та комп'ютерну компетентність і є складовою його професійної компетентності.

Інформаційна компетентність пов'язана з роботою над інформацією, вміннями та навичками одержувати та обробляти її, демонструванням інформації в найбільш зручному вигляді.

Комп'ютерна компетентність виявляє готовність майбутнього вчителя трудового навчання та технологій застосовувати на практиці різноманітні програмні засоби для переробки отриманої інформації.

Український науковець С. Раков при вивченні теоретико-методологічних засад впровадження інформаційно-комунікаційних технологій майбутнього вчителя трудового навчання та технологій виділяє такі складові:

- методологічну – усвідомлення комп'ютера як основи інтелектуального технологічного навколишнього середовища, усвідомлення можливостей та обмежень застосування засобів ІКТ для розв'язування соціальних та індивідуально значущих завдань сьогодні й у майбутньому;
- дослідницьку – усвідомлення комп'ютера як універсального технічного засобу автоматизації дослідження; володіння засобами ІКТ і методами застосувань та наукових досліджень у різних галузях знань;
- модельну – усвідомлення комп'ютера як універсального засобу інформаційного моделювання; опанування професійними пакетами комп'ютерного моделювання для різних освітніх галузей і навчальних предметів;
- алгоритмічну – усвідомлення комп'ютера як універсального виконавця алгоритмів і як універсального засобу конструювання алгоритмів; володіння базовими поняттями теорії алгоритмів, володіння сучасними засобами конструювання алгоритмів;
- технологічну – усвідомлення комп'ютера як універсального автоматизованого робочого місця для будь-якої професії; володіння сучасними засобами ІКТ для розв'язування практичних завдань.

Формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання та технологій сприяють такі особливості інформаційно-комунікаційного освітнього простору:

- безперервність інформаційно-комунікаційної підготовки студентів;
- інтегративність різних рівнів системи освіти щодо формування інформаційно-комунікаційної компетентності;
- відкритість змісту і процесу формування інформаційно-комунікаційної компетентності студентів;
- адаптивність формування компетентності;
- оцінка результативності формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.

Виділимо основні завдання, що сприяють формуванню ІК-компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти у створеному інформаційно-комунікаційному середовищі ЗВО:

- створення навчально-методичного забезпечення дисципліни з реалізацією власної методики представлення навчального матеріалу;
- розробка інформаційно-комунікаційних засобів навчання з використанням готового інструментарію, наповнення їх предметним змістом і методикою подання навчального матеріалу;
- активізація і координація діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти в контексті інформаційного впливу дошкільної освіти і здійснення контролю засвоєного ними матеріалу через створення алгоритмів навчання і методики подання навчального матеріалу;
- надання індивідуальної допомоги й консультування майбутніх фахівців дошкільної освіти (опосередковано, засобами ІКТ, так і в режимі безпосереднього спілкування).

Висновок. Теоретико-методологічними засадами впровадження інформаційно-комунікаційних технологій майбутніх вчителів трудового навчання є: формування потреби в

інформаційно-комунікаційній компетентності через організацію діяльності в інформаційно-освітньому середовищі; забезпечення формування інформаційно-комунікаційної компетентності на основі індивідуального підходу; організація самостійної роботи з використанням засобів ІКТ; взаємодія між викладачем і студентами через електронні засоби зв'язку.

Інформаційно-комунікаційна компетентність майбутнього учителя трудового навчання – це важлива складова його професійної компетентності, яка є інтегративною властивістю особистості, що виявляється у готовності до формування навчально-інформаційних умінь і навичок учнів. За допомогою інформаційно-комунікативних технологій сучасний вчитель доповнює традиційну методику навчання, формує творчу атмосферу, підштовхує учнів до самоосвіти.

Список використаної літератури:

1. Гуржій А.М. Теоретичні напрями інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів. *Педагогічна і психологічна науки в Україні. Том 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. К.: «Педагогічна думка», 2007. 392 с.
2. Карташова Л.А. Соціально-економічні та педагогічні вимоги до інформаційно-технологічного забезпечення сучасного вчителя загальноосвітнього навчального закладу. *Вища освіта України № 3 (додаток 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. К.: Генеза. 2009.
3. Лапінський В.В. Навчальне середовище нового покоління та його складові. *Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. № 6 (13).
4. Морзе Н.В. Система методичної підготовки майбутніх вчителів інформатики в педагогічних університетах. Київ, 2003. 452 с.
5. Раков С.А. Сучасний учитель інформатики: кваліфікація і вимоги. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2005. № 3.